

در همایشی با حضور مدیران دولتی و فعالان بخش خصوصی بررسی شد

فرصت‌های تأمین مالی در دولت چهاردهم

حمیدرضا بیانی نیا کاشانی

گزارش

مترجم

تأمین مالی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان رشد و توسعه اقتصادی، نقش کلیدی در تقویت تولید، اشتغال و سرمایه‌گذاری ایفا می‌کند. در این میان، بازار سرمایه به دلیل شفافیت و ظرفیت‌های گسترده خود، یکی از کارآمدترین ابزارهای تأمین مالی به‌شمار می‌رود. بهره‌گیری مؤثر از این بازار می‌تواند بنگاه‌های اقتصادی را از وابستگی به روش‌های سنتی تأمین مالی رها ساخته و مسیر توسعه پایدار را هموار کند.

بر همین اساس، ششمین همایش بزرگ تأمین مالی از بازار سرمایه با عنوان «فرصت‌های تأمین مالی در دولت چهاردهم» به‌محلی برای تبادل دیدگاه‌ها، تحلیل راهکارهای نوین و بررسی ظرفیت‌های بالقوه این بازار تبدیل شد. در این رویداد نقش و جایگاه بازار سرمایه در تأمین مالی کشور بیش از پیش مورد بررسی قرار گرفت. در شرایطی که دولت بر اجرای سیاست‌های منطبق بر علم اقتصاد و توسعه زیرساخت‌های مالی تأکید دارد، این همایش توانست زمینه‌ساز معرفی ابزارهای نوین، کاهش موانع سرمایه‌گذاری و ایجاد مسیرهای پایدار تأمین مالی برای بخش‌های مختلف اقتصادی به‌حساب آید.

سرمایه‌گذاری ۲۵۰ میلیارد دلاری

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در این همایش لازمه رشد ۸ درصدی اقتصاد را سرمایه‌گذاری معادل ۲۵۰ میلیارد دلار ارزیابی کرد و تحقق این هدف را منوط به تأمین سه مؤلفه در اقتصاد ایران دانست.

حجت‌الله صیدی گفت: «توسعه در هر بخشی با ایجاد زیرساخت‌های اولیه، امکان‌پذیر است. بنابراین رشد اقتصادی در هر کمیت و شرایطی به تشکیل سرمایه و تأمین مالی نیاز دارد.»

او ادامه داد: «در سطح کلان سه اقدام رفع تحریم‌ها، افزایش سرمایه اجتماعی و استفاده از شیوه‌های مدرن و درست مدیریت بنگاه‌ها لازم است تا تشکیل سرمایه معادل ۲۵۰ میلیارد دلار اتفاق بیفتد.»

رئیس سازمان بورس، با بیان اینکه تأمین مالی بلندمدت در بازار سرمایه رخ می‌دهد، افزود: «وظیفه سازمان متبوع بنده آن است که این بازار را عمیق بخشد و کارایی آن را بالا ببرد. انجام این اقدامات امری نسبی و زمان‌بر است که سازمان بورس این کار مهم را شروع کرده اما دست تنها نمی‌تواند در این مسیر موفق باشد.»

صیدی اصلاح مدیریت شرکت‌ها را مورد توجه قرار داد و بیان کرد: «صورت‌های مالی شفاف یک اصل مهم به‌شمار می‌آید، به‌طوری که بدون آن نمی‌توان برای افزایش سرمایه قدمی برداشت.»

ایجاد حساب سرمایه‌ای

حسین عبده‌تیریزی، رئیس شورای سیاست‌گذاری این رویداد نیز به فلسفه برگزاری سلسله همایش‌های تأمین مالی طی شش دوره اخیر، اشاره کرد و گفت: «یکی از نگرانی‌های اصلی در حوزه اقتصاد این است که به اندازه کافی سرمایه تشکیل و ثروت جدید خلق نمی‌شود. بنابراین، پزل‌های تخصصی و همایش این دوره را با محوریت جریان سرمایه در کشور برگزار کردیم تا این مسئله را از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار دهیم.»

او با نگاهی به تصمیمات بانک مرکزی در دولت گذشته درباره خط‌مشی‌های جمع‌آوری پول از سطح جامعه، توضیح داد: «تعیین نرخ سود بدون ریسک حدود ۳۰ درصد، فشار زیادی بر بازار سرمایه وارد کرد و در آن دوره چالش‌ها و مشکلاتی رخ داد. بازار سرمایه بابت این سیاست‌ها هزینه بالایی پرداخت. با توجه به این مسئله،

امروزه کسب‌وکارها با نرخ‌های بالا شکل می‌گیرند و منابع به بخش وام‌های مصرفی گران‌قیمت‌تر و حوزه بازرگانی هدایت می‌شوند اما بخش تولید قادر به دریافت این منابع نیست.»

عبده‌تیریزی درباره وضعیت ارز و امکان تک‌نرخ شدن آن افزود: «اقداماتی در این حوزه انجام شده اما هنوز تک‌نرخ شدن ارز به‌طور کامل انجام نگرفته است. با وجود اینکه اکنون سامانه ارز توافقی تشکیل شده تا بر اساس نرخ بازار، ارز را عرضه کند اما این روش هم خرید و فروش توافقی به معنای واقعی نیست.»

او ایجاد حساب سرمایه‌ای را در شرایط کنونی در راستای مدیریت بازار ارز پیشنهاد داد و گفت: «در صورت اجرای سیاست‌های مرتبط با حساب سرمایه، امکان نگهداشتن بیشتر ارز در داخل کشور فراهم می‌شود. این اقدام می‌تواند یکی از مسیرهای کنترل نوسانات نرخ ارز باشد.»

دستاوردهای اقتصادی دولت

معصومه آقاپور، مشاور رئیس‌جمهور در امور همکاری‌های اقتصادی هم در این همایش با اشاره به شرایط تحریمی که بر اقتصاد کشور حاکم است، گفت: «یکی از دستاوردهای دولت چهاردهم در همین وضعیت نامناسب، ایجاد مرکز مبادله ارزی و کاهش شکاف بین نرخ ارز بود که به رشد بازار سرمایه منجر می‌شود. از طرفی باید کاهش انتشار اوراق بدهی، افزایش عرضه‌های اولیه و افزایش سرمایه شرکت‌ها را مورد توجه قرار دهیم که خوشبختانه محقق شدند.»

مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور با اشاره به دستاوردهای دولت چهاردهم در بازار سرمایه، افزود: «یکی از مهم‌ترین دستاوردهای دولت چهاردهم، رشد شاخص کل بازار سرمایه به حدود سه میلیون واحد است. این رشد به دلیل مدیریت صحیح و اقدامات مؤثر رقم خورده که از جمله آن‌ها، راه‌اندازی مرکز مبادله ارز و طلا بوده و نقش مهمی در ثبات بازار داشته است.»

او مقابله با تورم دورقی را هدف اصلی دولت دانست و بیان کرد: «باید سعی کنیم تصمیمات درست بگیریم و نیازهای نسل‌های آتی را مدنظر قرار دهیم.»

آقاپور تأکید کرد: «پیش از هر چیز، می‌بایست به این نکته کلیدی توجه کنیم که داشتن یک استراتژی پایدار برای رشد اقتصادی از اهمیت بسزایی برخوردار است. با توجه به این مسئله ضروری است که به دو سؤال اساسی پاسخ داده شود؛ اول اینکه چه منابعی در اختیار داریم؟ و دوم اینکه چه روش‌هایی برای جذب سرمایه‌گذاری وجود دارد؟»

خانوادگی انجام می‌شود. پس منظور از بخش خصوصی این خانواده‌ها هستند که دغدغه توسعه کسب‌وکارهای خود را دارند و باید ثروت جدید خلق کنند.»

او تأکید کرد: «تا زمانی که حقوق مالکیت را به رسمیت نشناسیم، توسعه‌ای رخ نمی‌دهد. در واقع، بدون احساس امنیت نسبت به سرمایه‌گذاری‌ای که صورت می‌گیرد، کسب‌وکارها بزرگ نخواهند شد، چون مالکیت آن‌ها به رسمیت شناخته نمی‌شود. بنابراین برای توانمندسازی، لازم است این کسب‌وکارها وارد بازار سرمایه شوند.»

عرضه سهام شرکت‌ها در بازار سهام

محمدعلی شیرازی، مدیر عامل فرابورس ایران در پنل «تأمین مالی از طریق پذیرش شرکت‌ها در بازار سرمایه» در ششمین همایش تأمین مالی از بورس، با اشاره به اینکه متأسفانه شرکت‌های کمی در کشور داریم که عمر ۲۰۰ ساله یا بیشتر از آن داشته باشند، گفت: «پذیرش در بازار سرمایه کمک می‌کند سهام‌داران نسل دوم یا سوم اگر توان اداره شرکت را ندارند، سهامشان را در بستری شفاف به مدیران حرفه‌ای واگذار کنند.»

شیرازی پذیرش سهام در بورس و فرابورس را از نگاه بازاریابی مورد توجه قرار داد و افزود: «چندین ناشر که طی سال‌های اخیر سهامشان عرضه اولیه شده، معتقدند که پس از ورود به بازار سرمایه، ارزش بازار سهامشان تا ۱۰ درصد افزایش پیدا کرده است.»

مدیر عامل فرابورس ایران با بیان اینکه در عرضه‌های اولیه به‌طور متوسط یک و نیم میلیون نفر با شرکت مورد نظر آشنا می‌شوند و برندسازی اتفاق می‌افتد، ادامه داد: «همچنین برخی شرکت‌ها از ابزار بازار سرمایه در سهام‌داری شبکه توزیعشان استفاده می‌کنند. برای مثال، سهام را به نمایندگی‌های خود اختصاص می‌دهند که این موضوع انگیزه ایجاد می‌کند.»

او در خصوص روند پذیرش شرکت‌ها در فرابورس، توضیح داد: «سیاست فرابورس در خصوص روند رسیدگی پرونده شرکت‌های متقاضی به این صورت است که پرونده کامل ناشر حداکثر ظرف دو هفته در هیئت پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.»

به گفته او، در صورتی که تعداد پرونده‌های آماده متقاضی پذیرش افزایش یابد، هیئت پذیرش فرابورس آمادگی این را دارد که حتی در هفته سه جلسه را برای بررسی پرونده‌ها برگزار کند.

شیرازی با تأکید بر اینکه طولانی شدن مرحله تشکیل پرونده شرکت‌ها یکی از دلایل مهم برای کندی فرایند پذیرش آن‌هاست، گفت: «بسیاری از شرکت‌ها در ابتدای اقدام به پذیرش و تشکیل پرونده، یک‌سری از شرایط لازم از لحاظ حاکمیت شرکتی، گزارش دهی و موارد اینچنینی را ندارند.»

انتشار اوراق کوچک و کوتاه‌مدت

حمید یاری، معاون نظارت بورس‌ها و ناشران سازمان بورس نیز در پنل «فرصت‌های تأمین مالی از طریق انتشار اوراق»، از انتشار اوراق کوچک و کوتاه‌مدت در بازار سرمایه خبر داد. او با اشاره به روند تأمین مالی از طریق انتشار اوراق، گفت: «تأمین مالی از بازار سرمایه با گذراندن تجارب گوناگون و پس از طی سالیان طولانی به نقطه و جایگاه فعلی رسیده است. طی یک سال گذشته و به دلیل محدودیت تأمین مالی از طریق بانک‌ها، بازار سرمایه نقش ویژه‌ای در تأمین مالی بنگاه‌ها بر عهده گرفت.»

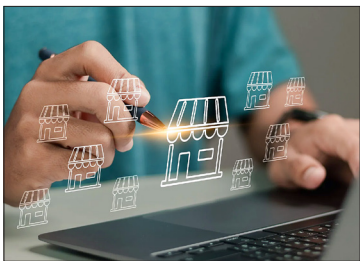
یاری افزود: «حجم انتشار اوراق از ۸۸ همت اوراق دولتی در سال ۹۸، امروز به ۴۳۳ همت رسیده است. از سوی دیگر در صورت تکمیل مدارک ناشران اوراق، سازمان بورس حاضر است با آغوشی باز در تأمین مالی نقش ایفا کند.»

میشم مهرپور

کارشناس اقتصادی

کلید خصوصی‌سازی موفق

خصوصی‌سازی ابزاری کلیدی برای تحول و بازسازی ساختار اقتصادی به‌حساب می‌آید که می‌تواند منجر به افزایش کارایی، بهره‌وری و توسعه بخش خصوصی شود. در بسیاری از کشورها، این فرایند به‌عنوان راهکاری برای کاهش تصدی‌گری دولت و ایجاد رقابت در بازار شناخته می‌شود. با این حال، اجرای موفق خصوصی‌سازی مستلزم در نظر گرفتن مجموعه‌ای از شرایط و الزامات است که بدون رعایت آن‌ها، اهداف موردنظر محقق نخواهند شد.

برای خصوصی‌سازی صحیح، باید به عوامل متعددی همچون شفافیت در فرایند واگذاری، تعیین اهلیت خریداران و نقش دولت پس از واگذاری توجه ویژه‌ای داشت. علاوه بر این، ایجاد یک بخش خصوصی توانمند و رقابتی نیز از دیگر الزامات این کار محسوب می‌شود. در سال‌های اخیر، خصوصی‌سازی در کشور با چالش‌های مختلفی همراه بوده که نیازمند بررسی دقیق و اتخاذ راهکارهای مناسب برای رفع آن‌هاست. خصوصی‌سازی و واگذاری شرکت‌ها در کشور ما شبیه فردی است که تصمیم دارد رژیم بگیرد. اگر واقعاً بخواهید وزن کم کنید، باید تحت نظر پزشک باشید و اصولی پیش بروید اما اگر در عین حال شیرینی جات هم مصرف کنید، آیا واقعاً به هدف خود می‌رسید؟ وضعیت خصوصی‌سازی در ایران نیز دقیقاً به همین شکل است. از یک طرف درباره خصوصی‌سازی صحبت می‌کنیم اما از سوی دیگر سیاست‌هایی را اجرا می‌کنیم که منجر به بزرگ‌تر شدن دولت می‌شود. اگر به‌دنبال خصوصی‌سازی واقعی هستیم، می‌بایست تمامی

خط‌مشی‌های مرتبط در این مسیر تنظیم شوند. پس از واگذاری نظارت دولت بر عملکرد شرکت ضروری به‌شمار می‌رود اما نباید به دخالت تبدیل شود، زیرا تفاوت زیادی بین این دو وجود دارد. واگذاری واقعی یعنی انتقال هم‌زمان مالکیت و مدیریت. در غیر این صورت، عملاً اتفاق خاصی نیفتاده است. در حال حاضر در حوزه‌هایی مانند نظام بانکی، صنعت خودرو،... واگذاری‌هایی انجام شده که کامل نیستند. سهام شرکت‌ها در بورس عرضه شده اما مدیریت آن‌ها همچنان در اختیار دولت باقی مانده است. این نوع خصوصی‌سازی ناقص به‌حساب می‌آید و تأثیر چندانی در بهبود عملکرد شرکت‌ها ندارد. بنابراین، اولین شرط یک واگذاری موفق، انتقال مدیریت به همراه مالکیت به‌شمار می‌رود. شرط بعدی بررسی اهلیت مدیران جدید است. به این معنا که فردی که شرکت را خریداری می‌کند، باید صلاحیت لازم برای مدیریت آن را داشته باشد. صرف داشتن سرمایه، دلیلی بر توانایی اداره یک بنگاه اقتصادی نیست. قانون صراحتاً تأکید کرده که مدیران شرکت‌های واگذارشده ضروری است تخصص کافی در زمینه فعالیت همان شرکت داشته باشند. به‌عنوان مثال، فردی که تخصص دامپرووری است، نباید مدیریت یک شرکت خودروسازی را بر عهده بگیرد. یکی دیگر از الزامات خصوصی‌سازی شفافیت قلمداد می‌شود. باید مشخص باشد که کدام شرکت، با چه اصولی و به چه کسانی واگذار می‌شود و خریداران چه سوابقی دارند. همچنین در بخش‌های مختلف اقتصاد، بخش خصوصی قدرتمندی شکل نگرفته که این مسئله برای اقتصاد کشور یک چالش جدی محسوب می‌شود. هدف از تأسیس صندوق توسعه ملی نیز ایجاد و حمایت از بخش خصوصی قوی بود که متأسفانه این هدف تحقق نیافت. این امر نشان‌دهنده عدم اجرای صحیح قانون است. در کنار همه این موارد، نباید از نقش رقابت غافل شد. رقابت عاملی حیاتی برای جلوگیری از به‌وجود آمدن رانت به‌شمار می‌رود. در سال‌های اخیر، موضوع ردیون باعث شده تا فرایند خصوصی‌سازی به شکل غیررقابتی انجام شود. در برخی موارد، شرکت‌های سودده برای تسویه بدهی‌های دولت واگذار شده‌اند اما به دلیل عدم مدیریت صحیح، تولیدشان متوقف شده و در نتیجه، بیکاری افزایش یافته است. بنابراین اگر شرایطی و الزاماتی که به آن‌ها اشاره شد، مدنظر سیاست‌گذاران قرار گیرد، خصوصی‌سازی بنگاه‌های اقتصادی و صنعتی می‌تواند نتایج مثبتی را به‌دنبال داشته باشد.

ارزش تجارت خارجی ایران به ۱۰۳ میلیارد دلار رسید

چین و عراق بزرگ‌ترین مقاصد صادراتی

کالا‌های صادراتی گاز طبیعی، پروپان مایع شده، متانول، بوتان مایع شده و قیر بوده است. در این مدت ۲۰ میلیون و ۷۸۳ هزار تن کالا به ارزش ۵۶ میلیارد دلار وارد کشور شد که به لحاظ وزن سه درصد کاهش و از حیث ارزش سه درصد افزایش نشان می‌دهد. ۶،۳ میلیارد دلار شمش طلا، ۲،۳ میلیارد دلار ذرت دامی، ۱،۸ میلیارد دلار گوشی تلفن همراه هوشمند و ۱،۶ میلیارد دلار کتچاله سویا وارد کشور شده و در ردیف اقلام عمده واردات در این مدت قرار گرفته‌اند. این اقلام از مبدأ کشورهای امارات متحده عربی با ۱۷ میلیارد دلار، چین با ۱۴،۴ میلیارد دلار، ترکیه با ۹،۹ میلیارد دلار و آلمان با ۱،۹ میلیارد دلار بوده است. از طرفی تا پایان دی‌ماه امسال ۴۱ هزار و ۲۹۷ دستگاه خودرو به ارزش ۸۷۷ میلیون دلار وارد کشور شد که به لحاظ تعداد ۷۰۹ درصد، و از حیث ارزش ۷۴۴ درصد افزایش داشته است. به نظر می‌رسد، با توجه به برنامه‌هایی که دولت چهاردهم در دست اجرا دارد، حجم صادرات غیر نفتی در سال آینده افزایش خواهد یافت.

تجارت خارجی همواره یکی از شاخص‌های کلیدی در ارزیابی وضعیت اقتصادی محسوب می‌شود. بررسی آمارهای مربوط به صادرات و واردات می‌تواند تصویری روشن از سیاست‌های تجاری ارائه دهد. در همین راستا، گزارش سازمان توسعه تجارت نشان می‌دهد که از ابتدای سال جاری تا پایان دی‌ماه، حجم تجارت خارجی کشور به بیش از ۱۵۸ میلیون تن به ارزش ۱۰۳ میلیارد دلار رسید. از سویی، رشد قابل توجه صادرات غیر نفتی نشان‌دهنده پویایی اقتصاد کشور در مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌های بین‌المللی است.

بر این اساس، طی ۱۰ ماهه سال جاری ۱۲۷ میلیون و ۳۹۶ هزار تن کالا به ارزش ۴۷ میلیارد و ۷۵۵ میلیون دلار به صادرات اختصاص داشت که از نظر وزن ۱۲ درصد و از حیث ارزش ۱۸ درصد افزایش یافت. چین با ۱۲،۳ میلیارد دلار، عراق با ۱۰ میلیارد دلار، امارات متحده عربی با ۵،۹ میلیارد دلار و ترکیه با ۵،۵ میلیارد دلار، عمده مقاصد صادرات غیر نفتی ایران بودند. همچنین عمده